

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 2 och 4 §§ lagen om lantmäteriverket och lag om
ändring av 2 a § lagen om skifte inom planläggningsområde**

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att stadgandena om lantmäteriverkets distriktsförvaltning ses över. Avsikten är att ändra lantmäteriverkets distriktsförvaltningsorganisation så, att den nuvarande tudelade distriktsförvaltningen ersätts med ett enhetligt nät av verksamhetsenheter. De nya verksamhetsenheterna skall bestå av de nuvarande kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna. Avsikten är att de nya enheterna skall fullgöra alla de uppgifter

som ankommer på lantmäteriverkets distriktsförvaltning.

Dessutom föreslås att de stadganden som gäller lantmäteriverkets uppgifter samt stadgandena i lagen om skifte inom planläggningsområde ändras så, att lantmäteriverket enligt ett avtal med en kommun kan sköta de uppgifter som ankommer på fastighetsingenjören.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 1994.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Enligt den gällande lagen om lantmäteriverket (505/91), som trädde i kraft den 1 september 1991, bildas lantmäteriverkets distriktsförvaltning av kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna. Lantmäteriverkets olika uppgifter har fördelats mellan dessa verksamhetsenheter så, att kartverks- och dataservicebyråerna närmast ansvarar för de allmänna kartverksarbetena, dataserviceuppgifterna och registerföringen samt arkiveringen av handlingar, medan lantmäteribyråerna sköter de uppgifter som har samband med utförandet av lantmäteriförrättningar och andra fastighetsförrättningar.

Enligt lagens 4 § bestämmer jord- och skogsbruksministeriet antalet kartverks- och dataservicebyråer samt lantmäteribyråer, liksom också gränserna för byråernas tjänsteområden och deras förvaltningsorter. I varje län, med undantag av landskapet Åland, finns det för närvarande en kartverks- och dataservicebyrå. An-

talet lantmäteribyråer är sammanlagt 36. Varje lantmäteribyrå har ett eget tjänsteområde, inom vilket den skall dra försorg om utförandet av lantmäteriförrättningar och andra sådana uppgifter som enligt gällande stadganden eller bestämmelser åligger den. Utförandet av nyskiftet i Österbotten har dock koncentrerats till vissa lantmäteribyråer. Fem av lantmäteribyråerna har dessutom en filial utanför den egentliga förvaltningsorten. Lantmäteriverkets distriktsförvaltning består således av sammanlagt 47 egentliga verksamhetsenheter och 5 filialer.

Uppgifterna i anslutning till fastighetsbildningen och andra uppgifter som ansluter sig till upprätthållandet av fastighetssystemet fördelas mellan kommunerna och de statliga myndigheterna så, att kommunernas fastighetsingenjörer i regel sköter uppgifterna inom kommunernas stadsplaneområden och lantmäteriverket inom andra områden.

Efterfrågan på lantmäteriförrättningar utförda av lantmäteriverket var störst 1989 då

sammanlagt ca 31 000 förrättningar gjordes anhängiga. Efter detta började antalet anhängiggjorda förrättningar minska. Ca 22 800 förrättningar beräknas bli anhängiga 1993. På lång sikt beräknas att ca 23 000 förrättningar görs anhängiga varje år. I fråga om lantmäteriverkets övriga uppgifter har det inte skett stora variationer i antalet uppgifter. I framtiden är det dock att vänta att det totala antalet uppgifter minskar i någon mån och att det inträffar förskjutningar i fråga om de olika uppgifternas proportionella andelar.

2. Behovet av ändringar

I statsrådets principbeslut av den 8 juli 1992 om samordning av den statliga regionindelningen förutsätts att de statliga inrättningarnas regionalförvaltning ses över bl.a. så, att åtkomligheten i synnerhet i fråga om förvaltningsenheter som erbjuder kundbetjäning är så rättvist fördelad som möjligt över hela landet och att regionindelningen främjar en resultatrik verksamhet. Dessutom bör regionindelningen för distriktsförvaltningens del anpassas till den funktionellt-ekonomiska regionindelningen.

Tillgängligheten i fråga om lantmäteriverkets service är för närvarande tämligen god vad gäller de tjänster som lantmäteribyråerna erbjuder. Olika nät av verksamhetspunkter för olika uppgifter leder emellertid till att kunderna i någon mån blir tvungna att utträta sina ärenden på olika ställen beroende på vad saken gäller. De olika näten av verksamhetsställen innebär också att tillgången till service varierar enligt ärendenas art och att antalet verksamhetsställen måste vara stort för att servicetillgängligheten skall vara tillfredsställande i alla situationer.

På grund av de minskande resurserna bör också lantmäteriverkets distriktsförvaltning förenklas. Ett förenhetligande av nätet av verksamhetsenheter så, att samtliga verksamhetsenheter fullgör alla kundbetjäningssuppgifter, gör det möjligt att minska antalet verksamhetsenheter utan att tillgängligheten i fråga om verkets service försämras. Från kundsynpunkt vore det också klart och redigt om man fick alla de sedvanliga tjänster som lantmäteriverket erbjuder vid samtliga verksamhetsenheter.

Den tudelade distriktsförvaltningen försvårar en rationalisering av verkets uppgifter. Den ökade automationen inom förrättningssektorn

och kartproduktionen medför ändringar i produktionsprocesserna. Dessa ändringar förutsätter också en omfördelning av uppgifterna å ena sidan mellan de nuvarande kartverks- och dataservicebyråerna och lantmäteribyråerna, å andra sidan mellan enskilda anställda. Möjligheterna att på detta sätt rationalisera uppgifterna är bättre om produktionen sker inom ramen för ett enhetligt nät av verksamhetsenheter.

På grund av den varierande efterfrågan inom de olika uppgiftsområdena måste det finnas en möjlighet att smidigt överföra i synnerhet personalresurser allteftersom utförandet av uppgifterna det förutsätter. På så vis kan resurserna utnyttjas till fullo. Trots att det är möjligt att genom samarbete överföra resurser från ett uppgiftsområde till ett annat även i den händelse att det finns olika verksamhetsenheter för olika uppgifter, är överförandet snabbare och effektivare om det sker inom samma verksamhetsenhet.

Variationerna i efterfrågan, ett fullt utnyttjande av resurserna och en rationalisering av verksamheten förutsätter också att verksamhetsenheternas uppgiftsområde utvidgas, om man önskar uppnå en sådan flexibilitet i verksamheten som ändringarna påkallar. Stödfunktionerna och de administrativa uppgifterna förutsätter också större verksamhetsenheter än de nuvarande för att det skall vara ändamålsenligt att vid enheterna ha anställda som är specialiserade på dessa uppgifter. Genom en sammanslagning av den nuvarande tudelade distriktsförvaltningen till ett enhetligt nät av verksamhetsenheter så, att verksamhetsenheterna kan fullgöra lantmäteriverkets alla uppgifter i den omfattning som är nödvändig för att uppgifterna skall bli skötta på ett ändamålsenligt sätt, blir det lättare att bilda verksamhetsenheter som är tillräckligt stora med tanke på en rationell organisering av produktionsverksamheten, administrationen och stödfunktionerna. I praktiken skulle t.ex. de olika verksamhetsenheterna delta i produktionsuppgifter inom kartverkssektorn och ägoregleringsuppgifter på olika sätt.

De minskande resurserna inom kommunalförvaltningen förutsätter inbesparingar i skötseln av kommunernas uppgifter. I vissa fall kan sådana inbesparingar åstadkommas genom att en kommun låter utomstående arbetskraft utföra en uppgift som ankommer på kommunen i stället för att en person anställs för uppgiften.

Ett sådant rationaliseringsobjekt kan vara fastighetsingenjörens uppgifter i en kommun i synnerhet i de fall då de uppgifter som enligt lag åligger fastighetsingenjören är ringa t.ex. till följd av att antalet stadsplaneområden är litet. I dessa fall kan en diplomingenjör som är anställd vid lantmäteriverket och av vilken krävs samma utbildning som av fastighetsingenjören fullgöra de uppgifter som ankommer på fastighetsingenjören. Av den anledningen föreslås att lantmäteriverkets uppgiftsområde utvidgas så, att lantmäteriverket enligt avtal som ingåtts med en kommun även kan sköta uppgifter som hör till kommunens verksamhetsområde och som enligt särskilda stadganden eller bestämmelser åligger fastighetsingenjören.

3. Propositionens verkningar i fråga om organisation, personal och ekonomi

Den mest betydande organisatoriska effekten av de nu föreslagna lagändringarna vore att lantmäteriverket övergår från den tudelade, uppgiftsbaserade distriktsförvaltningen till en enhetlig distriktsförvaltning så, att de nuvarande kartverks- och dataservicebyråerna och lantmäteribyråerna sammanslås. Det är meningen att det inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning skall finnas verksamhetsenheter av endast en typ. Enheternas uppgifter kan dock variera beroende på lokala behov och hur produktionsverksamheten kan organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Avsikten är dock att samtliga verksamhetsenheter inom distriktsförvaltningen skall kunna sköta lantmäteriverkets alla uppgifter. Detta möjliggör en smidigare placering av produktionsuppgifterna i distriktsförvaltningen än den nuvarande. Propositionen gör det också möjligt att bättre än för närvarande anpassa lantmäteriverkets distriktsförvaltning till den funktionellt-ekonomiska regionindelningen. Detta främjar samordningen av den statliga regionalförvaltningen för lantmäteriförvaltningens del.

Om de lagändringar som avses i propositionen genomförs kan inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning bildas verksamhetsenheter med större tjänste- och uppgiftsområden än dagens. Antalet egentliga verksamhetsenheter skulle således minska. Avsikten är att det nya verksamhetsenhetsnätet inom distriktsförvalt-

ningen skall tas i bruk vid ingången av 1994. Efter att lagändringen blivit stadfäst skulle jord- och skogsbruksministeriet genom ett särskilt beslut förordna om verksamhetsenheter inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning samt om gränserna för enheternas tjänsteområden och om deras förvaltningsorter. Avsikten är att beslutsfattandet skall baseras på statsrådets ovan nämnda principbeslut om samordning av den statliga regionindelningen, lantmäteriverkets utredning om utvecklande av lantmäteriverkets nät av verksamhetsställen samt det utlåtande som statens regionindelningsdelegation har gett om saken. Avsikten är att antalet egentliga verksamhetsenheter skall bli 20—25.

Under en övergångsperiod skall de nuvarande verksamhetsenheter som finns på samma ort sammanslås till en verksamhetsenhet. Det är meningen att de nuvarande verksamhetsenheter som inte skall bli några egentliga verksamhetsenheter i det nya nätet, under övergångsperioden görs om till s.k. filialer.

Tillgången till verkets service i den nya organisationen skall tryggas så, att verksamhetsenheter utanför förvaltningsorterna har ett tillräckligt antal filialer där medborgarna erbjuds lantmäteriverkets tjänster i alla sedvanliga ärenden.

Under en övergångsperiod skulle övergången till en ny distriktsförvaltningsorganisation i enlighet med förslaget inte ha någon omedelbar verkan vad gäller antalet anställda vid lantmäteriverket. Omorganiseringen av distriktsförvaltningen ger likväl bättre möjligheter att uppnå de planemålen i fråga om minskad personal. En allt effektivare användning av personalresurserna och en enklare förvaltning möjliggör dock i ett senare skede en nedskärning av personalen inom verkets olika uppgiftsområden.

En av propositionens omedelbara verkningar i fråga om personalen är att antalet lantmäteridirektörstjänster minskar till följd av minskningen i antalet egentliga verksamhetsenheter. I och med det nya nätet av verksamhetsenheter uppstår ett behov att överföra personalresurser från en verksamhetsenhet till en annan, trots att avsikten är att det på de orter, där de nuvarande verksamhetsenheter finns, åtminstone tillsviare fortfarande skall finnas filialer för kundbetjäning och produktionsuppgifter, närmast för utförandet av lantmäteriförrättningar. Det är nödvändigt att personalresurser

överförs i synnerhet till de verksamhetsenheter till vilka de nuvarande kartverks- och dataservicebyråernas uppgifter skall överföras.

I fråga om kommunerna innebär förslaget en möjlighet att dra in en fastighetsingenjörstjänst även i det fall att kommunen skall dra försorg om utförandet av fastighetsförrättningar inom stadsplaneområden. Antalet till följd härav indragna tjänster torde dock bli ringa.

I fråga om kartverks-, fastighets- och data-serviceuppgifterna ligger nyttan av revideringen av verksamhetsnätet däri att man i tillräckligt stora verksamhetsenheter med mångsidigare uppgifter än för närvarande vid variationer i efterfrågan kan omfördela personalresurserna på ett bättre sätt än nu är fallet, varvid personalen också kan minskas och inbesparingar i lönekostnaderna åstadkommas. Också den administrativa servicen och stödfunktionerna

kan organiseras på ett ändamålsenligare sätt inom ramen för ett enhetligt verksamhetsnät där verksamhetsenheterna är tillräckligt stora. Sålunda kan den totala personal som behövs i dessa uppgifter också minskas något och inbesparingar åstadkommas i lönekostnaderna. Då lönekostnadernas andel av lantmäteriverkets samtliga kostnader är cirka 75 %, har nedskärningen av personalen och den minskning i lönekostnaderna som nedskärningen medför en betydande inverkan på lönsamheten i lantmäteriverkets verksamhet.

Antalet indragna fastighetsingenjörstjänster torde komma att bli så ringa att företeelsen inte har någon nämnvärd betydelse med tanke på kommunernas ekonomi som helhet. För en enskild kommun kan indragningen av en fastighetsingenjörstjänst emellertid innebära betydande ekonomiska inbesparingar.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om lantmäteriverket

2 §. Enligt gällande lag om skifte inom planläggningsområde (101/60) skall kommunens fastighetsingenjör inom stadsplaneområdet utföra tomtmätning, mätning av allmänt område och servitutsförrättning enligt lagens 6 kap. Dessutom har fastighetsingenjören vissa uppgifter om vilka stadgas bl.a. i byggnadslagstiftningen. För detta ändamål skall det numera i kommuner med stadsplaneområden finnas en fastighetsingenjörstjänst.

Det föreslås, i enlighet med vad som anförts i den allmänna motiveringen, att i paragrafens 2 mom. tas in ett stadgande om att lantmäteriverket, enligt avtal med kommunen, kan sköta de uppgifter som enligt stadganden och bestämmelser åligger fastighetsingenjören i kommunen.

Den föreslagna ändringen utvidgar lantmäteriverkets uppgiftsområde till att omfatta de uppgifter som ankommer på den kommunala fastighetsingenjören. Detta möjliggör en ändring av lagen om skifte inom planläggningsområde så, att en diplomingenjör som är anställd

vid lantmäteriverket och som har fastighetsingenjörsk behörighet kan fungera som fastighetsingenjör.

4 §. I paragrafen ingår stadganden om verksamhetsenheterna inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning. Dessa enheter är kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna.

Paragrafen föreslås bli ändrad så att distriktsförvaltningen skall bestå av likadana verksamhetsenheter. Avsikten är att enheterna skall sköta alla de uppgifter som ankommer på lantmäteriverket. För att de erforderliga ändringarna i nätet av verksamhetsenheter skall kunna göras på ett smidigt sätt, föreslås att jord- och skogsbruksministeriet skall förordna om verksamhetsenheterna inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning samt om gränserna för tjänsteområdena och förvaltningsorterna.

1.2. Ikraftträdelse- och övergångsstadgande

Kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna har olika uppgifter enligt olika lagar och andra författningar. Av den anledningen behövs ett stadgande om att vad

som på andra ställen stadgas eller bestäms om kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna, när denna lag har trätt i kraft skall gälla de distriktsförvaltningsenheter som avses i 4 §.

Efter att jord- och skogsbruksministeriet förordnat om de nya verksamhetsenheterna inom distriktsförvaltningen, skall personalen vid de nuvarande kartverks- och dataservicebyråerna och lantmäteribyråerna flytta över till de nya verksamhetsenheterna. Av praktiska skäl föreslås att lantmäteristyrelsen skall förordna om överflyttningen.

1.2. Lagen om skifte inom planläggningsområde

2 a §. Paragrafen innehåller stadganden om tjänsten som fastighetsingenjör. Enligt de nuvarande stadgandena är fastighetsingenjörstjänsten kommunal. Den kan innehas antingen som huvud- eller bisyssla och två eller flera kommuner kan ha en gemensam fastighetsingenjör.

Det kan i praktiken för att spara på kommunens löneutgifter eller av andra orsaker, vara ändamålsenligt att en kommun inte har en egen fastighetsingenjör utan att en diplomingenjör, som är anställd vid lantmäteriverket, enligt avtal sköter de uppgifter som ankommer på fastighetsingenjören.

I praktiken skulle de diplomingenjörer som är anställda vid verksamhetsenheterna inom distriktsförvaltningen och som utför lantmäteriförrättningar kunna fungera som fastighetsingenjörer. Avsikten är att dessa personer skall sköta fastighetsingenjörsuppgifterna vid sidan av den egna befattningen. Kommunen skall dock utse fastighetsingenjören. Innan en tjänsteman kan utses att fungera som kommunens fastighetsingenjör, förutsätts det att vederbörande verksamhetsenhet vid lantmäteriverket

och kommunen har träffat ett avtal om saken samt att tjänstemannen i fråga gett sitt samtycke.

I det avtal som skall träffas mellan kommunen och verksamhetsenheten skall överenskommas bl.a. om den arbetstid som tjänstemannen skall använda för fastighetsingenjörsuppgifter samt om den ersättning som kommunen skall betala till verksamhetsenheten för tjänstemannens arbete som förrättningsingenjör.

I avtalet skall också de uppgifter definieras som tjänstemannen vid lantmäteriverket skall sköta i egenskap av fastighetsingenjör. Avsikten är att han skall sörja för de uppgifter i anslutning till fastighetsförrättningar som enligt denna lag ankommer på fastighetsingenjören samt de uppgifter som enligt fastighetsregisterlagen (392/85) och byggnadslagen (370/58) samt med stöd av dem utfärdade författningar eller föreskrifter åligger fastighetsingenjören. Det skulle således vara fråga om de s.k. lagstadgade uppgifter som ankommer på fastighetsingenjören. Dessutom kan en dylik fastighetsingenjörns uppgifter omfatta handhavandet av kommunens kartverksuppgifter.

Det föreslås att i paragrafens 2 mom. tas in stadganden om förfaringsättet samt de förutläggningar under vilka en tjänsteman vid lantmäteriverket kan utses att vid sidan av sin egen befattning fungera som fastighetsingenjör i en kommun.

2. Ikraftträdande

Avsikten är att den nya indelningen i verksamhetsenheter skall tas i bruk från ingången av 1994. Därför föreslås lagarna träda i kraft den 1 januari 1994.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 2 och 4 §§ lagen om lantmäteriverket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 2 mom. och 4 § lagen den 8 mars 1991 om lantmäteriverket (505/91) som följer:

2 §

Lantmäteriverket kan på beställning utföra uppdrag som hör till dess verksamhetsområde och skatteklassificeringar samt enligt avtal som ingåtts med en kommun fullgöra uppgifter som enligt särskilda stadganden eller bestämmelser åligger kommunens fastighetsingenjör.

4 §

Jord- och skogsbruksministeriet förordnar om verksamhetsenheterna inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning samt om gränserna för enheternas tjänsteområden och deras förvaltningsorter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Vad som annars stadgas eller bestäms om kartverks- och dataservicebyråerna och lantmäteribyråerna skall när denna lag har trätt i kraft gälla de verksamhetsenheter inom distriktsförvaltningen som avses i 4 §. Lantmäteristyrelsen bestämmer om förflyttningen av personalen vid kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna till verksamhetsenheterna.

2.

Lag**om ändring av 2 a § lagen om skifte inom planläggningsområde**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 a § lagen den 20 februari 1960 om skifte inom planläggningsområde (101/60), sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 8 mars 1991 (502/91 och 507/91), ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom den sistnämnda lagen, som följer:

2 a §

En kommun och vederbörande verksamhetsenhet vid lantmäteriverket kan komma överens om att en tjänsteman vid verksamhetsenheten, som uppfyller behörighetsvillkoren för fastig-

hetsingenjören, med sitt samtycke kan utses att vid sidan av sin egen befattning, fungera som kommunens fastighetsingenjör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Helsingfors den 30 april 1993

Republikens President

MAUNO KOIVISTO

Minister *Ole Norrback*

1.

L a g**om ändring av 2 och 4 §§ lagen om lantmäteriverket**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 2 § 2 mom. och 4 § lagen den 8 mars 1991 om lantmäteriverket (505/91) som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Lantmäteriverket kan på beställning utföra uppdrag som hör till dess verksamhetsområde samt skatteklassificeringar.

Lantmäteriverket kan på beställning utföra uppdrag som hör till dess verksamhetsområde och skatteklassificeringar *samt enligt avtal som ingåtts med en kommun fullgöra uppgifter som enligt särskilda stadganden eller bestämmelser åligger kommunens fastighetsingenjör.*

4 §

Lantmäteriverkets distriktsförvaltning bildas av kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna. Jord- och skogsbruksministeriet bestämmer antalet kartverks-, dataservice- och lantmäteribyråer samt gränserna för byråernas tjänsteområden och deras förvaltningsorter.

4 §

Jord- och skogsbruksministeriet förordnar om verksamhetsenheterna inom lantmäteriverkets distriktsförvaltning samt om gränserna för enheternas tjänsteområden och deras förvaltningsorter.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Vad som annars stadgas eller bestäms om kartverks- och dataservicebyråerna och lantmäteribyråerna skall när denna lag har trätt i kraft gälla de verksamhetsenheter inom distriktsförvaltningen som avses i 4 §. Lantmäteristyrelsen bestämmer om förflyttningen av personalen vid kartverks- och dataservicebyråerna samt lantmäteribyråerna till verksamhetsenheterna.

2.

L a g**om ändring av 2 a § lagen om skifte inom planläggningsområde**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 2 a § lagen den 20 februari 1960 om skifte inom planläggningsområde (101/60), sådant detta lagrum lyder ändrat genom lagar av den 8 mars 1991 (502/91 och 507/91), ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. i stället för det 3 mom. som upphävts genom den sistnämnda lagen, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a §

En kommun och vederbörande verksamhetsenhet vid lantmäteriverket kan komma överens om att en tjänsteman vid verksamhetsenheten, som uppfyller behörighetsvillkoren för fastighetsingenjören, med sitt samtycke kan utses att vid sidan av sin egen befattning, fungera som kommunens fastighetsingenjör.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

